

Poliisiammattikorkeakoulu

MULTISILLAN TURVALLISUUDEN KEHITTÄMINEN

Hanna Hirvikoski

4/2019

Tiivistelmä

Tekijä(t) Hirvikoski Hanna Maria	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Multisillan turvallisuuden kehittäminen	Julkisuusaste Julkinen, poistettu salassa pidettävät kappaleet tai niiden osat: 7.3 osa, 8.1 osa, 9 luku, 10.1 osa, 10.5, 10.6 JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.
Ohjaaja Juha-Matti Huhta	Opinnäytetyön muoto Toiminnallinen kehittämistyö
Tiivistelmä Tampereella sijaitsevan kaupunginosan Multisillan turvallisuuden kehittäminen CPTED-mallin mukaisesti ja viranomaisyhteistyö.	
Sivumäärä 32 (36)	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
Avainsanat lähiöturvallisuus, CPTED-malli, kaupunkiturvallisuus, kameravalvonta	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	IMPROVING SAFETY AND SECURITY IN MULTISILTA AREA	5
3	OPINNÄYTETYÖN AIHE JA TAVOITTEET	6
3.1	Tutkimuksen tavoite ja aiheen rajaus	6
3.2	Tutkimuksen rakenne ja viitekehys	6
3.3	Opinnäytetyön tavoite	6
4	TUTKIMUSMENETELMIEN ESITTELY	8
4.1	Käytettävät tutkimusmenetelmät.....	8
4.2	Haastattelu.....	9
4.3	Virhetekijät	9
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	11
5.1	Multisillan nykytilan ja tulevaisuuden näkymien selvittäminen teemahaastatteluilla	11
5.2	Aineiston purku	11
6	MULTISILTA ALUEENA.....	12
6.1	Multisillan saneeraus	12
6.2	Rikollisuus.....	12
6.3	Multisilta alueena ja väestöjakauma	13
6.4	Syrjäytyminen	14
7	LÄHIÖTURVALLISUUS	16
7.1	CPTED-malli	16
7.2	Turvallisuuden määritelmä.....	17
7.3	Kaupunkisuunnittelu	18
7.4	Yhteisöllisyys ja sen kehittäminen	20
7.5	Muotiala	21
8	PUOLUSTUSVOIMIEN NÄKÖKULMA	22
8.1	Viranomaisyhteistyö.....	22
8.2	Tilanneskenaario	22
8.3	Pohdintaa.....	23
9	POLIISIN TOIMINTA LÄHIÖSSÄ	25
9.1	Ennaltaehkäisy ja valvonta	25
9.2	Vaativat tilanteet lähiöympäristössä	25
9.3	Tiedustelu	25
10	TEKNOLOGIAN HYÖDYNTÄMINEN TURVALLISUUDESSA	26
10.1	Kamerat	26

		3
10.2	Lukot.....	27
10.3	Valaistus & valoautomaatika.....	28
10.4	Kulunvalvonta.....	28
10.5	Ihmisten ja esineiden tunnistus.....	28
10.6	Muuta.....	28
11	KONKREETTISET EHDOTUKSET MULTISILTAAN.....	29
11.1	Julkisten paikkojen ja kulkureittien avoimuus ja valaistus.....	29
11.2	Kameravalvonta ja lukitus.....	29
11.3	Viihtyvyyys.....	29
11.4	Yhteisöllisyys.....	30
11.5	Ei-kenenkään maat.....	30
11.6	Loppupohdinta.....	31
12	LÄHTEET.....	32

1 JOHDANTO

Tampereella sijaitseva Multisillan asuinalue menossa saneeraukseen ja alueesta haluttaisiin tehdä houkutteleva ja turvallinen. Lähiösaneeraus on suunnitteilla viiden vuoden sisällä ja tämän opinnäytetyön aiheena on tehdä selvitys, miten koko lähiön turvallisuutta voitaisiin parantaa saneerauksen yhteydessä. Tässä opinnäytetyössä asiaa käsitellään enimmäkseen poliisin näkökulmasta, mutta myös viranomaisyhteistyö on otettu huomioon, koska Multisillan vieressä sijaitsee Puolustusvoimien alue, jolla sijaitsee materiaalivarasto. Puolustusvoimien materiaalivaraston sijainti on erityisen huomionarvoinen seikka, joka tulee ottaa huomioon Multisillan kaupunkisuunnittelussa ja -saneerauksessa. Tällä opinnäytetyöllä ei ole varsinaista tilaajaa, mutta sekä Tampereen turvallisuusklusteri että Tampereen kaupunki on erittäin kiinnostunut työn tuloksista.

Teoriaosiossa käsitellään kaupunki- ja lähiöturvallisuutta ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa tarkastellaan alueen kehitystä rikostilastojen valossa ja selvitetään teemahaastattelun keinoin, miten turvallisuutta voitaisiin parantaa. Aineistonkeruumenetelmänä käytetään teemahaastatteluja ja kirjallisuuskatsausta lähiöturvallisuudesta.

Opinnäytetyön lopputuloksena on konkreettinen ehdotus, miten Multisillan turvallisuutta voitaisiin parantaa. Opinnäytetyön teemoja on myös käyty esittelemässä Tampereen turvallisuusklusterin aamiaistilaisuudessa ja asiasta on laadittu englanninkielinen powerpoint-esitys.

Asiasanat: lähiöturvallisuus, CPTED-malli, kaupunkiturvallisuus, kameravalvonta

2 IMPROVING SAFETY AND SECURITY IN MULTISILTA AREA

Multisilta is located in Tampere and it's going to be renovated in 5 years. The purpose of this thesis is make concrete suggestions in order to improve safety in Multisilta. In this thesis security and safety is seen from Police point of view, but also co-operation between authorities has been considered, because Military warehouse is located right next to Multisilta.

Theory part includes city and suburban safety and how its been built. In research there is Multisilta areas crimes past 10 years and by interwieving specific policemen research how to improve safety and security.

The conclusion part is concrete suggestions what should consider point of security when renovation will start.

Keywords: city safety, CPTED-model, suburban safety

3 OPINNÄYTETYÖN AIHE JA TAVOITTEET

3.1 Tutkimuksen tavoite ja aiheen rajaus

Opinnäytetyön aihe on Tampereella sijaitsevan Multisillan lähiön turvallisuuden kehittäminen tulevan lähiösaneerauksen yhteydessä. Tavoitteena on luoda suunnitelma, joka kustannustehokkailla ratkaisuilla parantaisi lähiön asukkaiden turvallisuutta.

Opinnäytetyöllä haetaan vastausta mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Millainen on turvallinen lähiö ja mistä asioista se muodostuu?
- Millaiset ovat Multisillan tulevaisuuden näkymät?
- Miten Multisillan turvallisuutta voitaisiin kehittää?
- Miten poliisi ja puolustusvoimat voisivat kehittää yhteistyötään?
- Millaista teknologiaa on saatavilla kaupunkiolosuhteisiin?
- Millaisesta teknologiasta olisi hyötyä lähiössä turvallisuuden näkökulmasta?

Tutkimuksessa kartoitetaan Multisillan nykytilaa ja kehitysmahdollisuuksia, sekä poliisin ja puolustusvoimien toimintaan vaikuttavia tekijöitä.

3.2 Tutkimuksen rakenne ja viitekehys

Tutkimuksen teoriaosuus käsittelee niitä asioita, jotka olennaisesti liittyvät lähiöturvallisuuteen ja sen kehittämiseen, sekä rikosten ennaltaehkäisyyn kaupunkiympäristössä. Tutkimuksessa huomioidaan myös turvallisuuden tunteen syntyminen.

Empiirinen osio käsittelee haastatteluista kerätyn materiaalin ja teoriaosuuden yhdistämistä valmiiksi suunnitelmaksi.

3.3 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda konkreettinen suunnitelma, miten Multisillan turvallisuutta parhaiten kehitettäisiin lähiösaneerauksen yhteydessä. Suunnitelma sisältää konkreettisia ehdotuksia, joita olisi mahdollista toteuttaa saneerauksen yhteydessä.

Ehdotukset ovat kustannustehokkaita ja niissä on mietitty lähiössä asumisen kokonaiskuvaa ja viihtyvyyttä, eikä pelkästään turvallisuutta.

4 TUTKIMUSMENETELMIEN ESITTELY

4.1 Käytettävät tutkimusmenetelmät

Tutkimukset on perustasolla jaettu määrällisiin ja laadullisiin tutkimuksiin. Laadullinen tutkimus keskittyy tarkastelemaan ihmisten välistä ja sosiaalista merkitysten maailmaa. (Vilkkä 2015, 214) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on siis tavoittaa ihmisten omat kokemukset koetusta todellisuudestaan. (Vilkkä 2015, 214)

Tämä opinnäytetyö on luonteeltaan laadullinen tutkimus, jossa hyödynnetään kahta eri aineistonkeruumenetelmää. Nämä ovat teemahaastattelu ja erilaisiin dokumentteihin sekä lähteisiin perustuva tieto. Nämä ovat havainnoinnin ohella laadullisen tutkimuksen useimmin käytetyt aineistonkeruumenetelmät, joita voidaan käyttää rinnakkain, vaihtoehtoisina tai eri tavoin yhdistettynä, riippuen käytettävissä olevista tutkintaresursseista ja ongelman laajuudesta. (Tuomi ja Sarajärvi 2006, 73)

Laadullisen tutkimuksen yhtenä erityispiirteenä on, että tutkijan eli haastattelijan ja tutkittavan kokemukset ja näkemykset eivät ole yhteneviä. Vaikka tutkijan näkemys saattaakin muuttua tutkimuksen aikana, tutkijan ja tutkittavan ymmärryshorisontit pysyvät erillisinä. (Vilkkä 2015, 216) Laadullinen tutkimus perustuu siis aina kokemuksiin, jotka ovat aina omakohtaisia eivätkä näin ollen tule koskaan tyhjentävästi ymmärretyiksi. (Vilkkä 2015, 216)

Opinnäytetyö on tyypiltään tutkimuksellinen kehittämistyö. Tutkimuksellinen kehittämistyö saa pääsääntöisesti alkunsa toimeksiantajan kehitystarpeista. Vaikka tässä työssä ei varsinaista tilaajaa olekaan alkuperäinen idea tuli Tampereen turvallisuusklusterilta, ja sekä Tampereen kaupunki ja turvallisuusklusteri ovat hyvin kiinnostuneita tutkimuksen lopputuloksesta. Tutkimuksellinen kehittämistyö on käytännön ongelmien ratkaisua tai uusien käytäntöjen, tuotteiden, ideoiden sekä palveluiden toteuttamista ja tuottamista. Keskeinen asia tutkimuksellisessa kehittämistyössä on luoda ja soveltaa uusia ratkaisuja. Prosessina tutkimuksellinen kehittämistyö on kokonaisvaltainen: se alkaa ideoinnista, jatkuu kehittelyvaiheella ja päättyy ratkaisuun, sen käytännön toteutukseen ja tuloksen arviointiin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 19-20)

Tutkimukselliselle kehittämistyön tyypillisiä piirteitä ovat toiminnallisuus ja käytännön ongelmien ratkaisu tai olemassa olevien käytäntöjen uudistaminen. Yleensä myös tutkimuksellinen kehittämistyö luo uutta tietoa käytännöistä. Kuitenkin saavuttaakseen tämän tavoitteen, on tietoa kerättävä systemaattisesti ja kriittisesti arvioiden sekä käytännöstä, että teoriasta. (Ojasalo ym. 2014 18, 20)

4.2 Haastattelu

Tässä opinnäytetyössä käytetään teemahaastattelua Multisillan nykytilan ja tulevaisuuden selvittämiseen. Haastatteluissa huomioidaan myös puolustusvoimien ja poliisin yhteistoiminta, erikoistilanteissa toimiminen ja viranomaisen näkökulma turvallisuuden kehittämiseen. Vaikka haastatteluilla usein kerätäänkin tietoa laadulliseen tutkimukseen, se ei kuitenkaan ole tyhjentävästi laadullinen tutkimusmenetelmä. Haastattelun suurin etu on joustavuus; väärinkäsityksten oikaisu on mahdollista tehdä heti, ja kysymyksiä voidaan käydä läpi missä järjestyksessä tahansa. Vastauksia voidaan tulkita enemmän kuin postikyselyssä (Hirsjärvi ym. 2007, 200) Metodologisesti teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista ja heidän asioille antamiaan merkityksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 75,77) Vaikka teemahaastattelu aineistonkeruumuotona onkin hyvin vapaamuotoinen, ei siinäkään voi kysellä mitä tahansa, vaan siinä pyritään saamaan merkityksellisiä vastauksia tutkimusongelman mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 77)

Haastattelun eduksi on luettava myös se, että vastaajat ovat mukana tutkimuksessa, ja heitä on mahdollista haastatella myöhemminkin, jos aineistossa on täydennettävää, tai halutaan tehdä vaikka seurantatutkimusta. (Hirsjärvi ym. 2007,201)

4.3 Virhetekijät

Haastattelun paras puoli on samalla suurin mahdollinen virhetekijä. Haastattelu on aineistonkeruumenetelmänä avoin ja monipuolinen, mutta on myös mahdollista, että haastattelussa saadut vastaukset ovat vääristä syistä subjektiivisia. Toisin sanoen haastattelussa on taipumusta, että vastaukset ovat sosiaalisesti suotavia eli haastateltava haluaa esiintyä esimerkiksi haastattelijan silmissä täydellisenä. Haastattelijan ammattitaito onkin suuressa roolissa, jotta haastattelijä osaa tulkita vastauksia kulttuuristen ja merkitysmaailmojen valossa. (Hirsjärvi ym. 2007, 201-202)

Haastattelu on aina haastateltavan subjektiivinen näkemys asiasta, näin ollen inhimillinen erehdys pitää myös huomioida. Haastateltava ei välttämättä kerro kaikkea oleellista tai hänen muistikuvansa ovat virheellisiä. Kyse ei ole tietoisesta peittelystä, vaan haastateltava saattaa vain unohtaa. Tällaisessa peittely ei kuitenkaan ole valehtelua, vaan niin kutsuttua intentiota. (Vilkkä 2015, 221)

Virhetekijäksi voidaan myös ajatella kysymysten asettelu. Väärillä kysymyksillä saadaan vääriä vastauksia, eikä niiden analysointi muuta niitä oikeiksi. Oikeiden kysymysten tekeminen on haastattelun onnistumisen edellytys. (Kananen 2014, 88) Johdattelevia kysymyksiä on myös syytä välttää, koska niillä voidaan asettaa koko työn luotettavuus kyseenalaiseksi. (Kananen 2014, 90)

Yksi haastattelun huonoista puolista on myös aika ja ajankäyttö. Haastatteluun valmistautuminen ja itse haastattelu vievät aikaa. Puolen tunnin teemahaastattelu on Hirsjärven ym. mukaan turha, vaan tällaisen haastattelun voisi toteuttaa lomakkeella. (Hirsjärvi ym. 2007,201)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Multisillan nykytilan ja tulevaisuuden näkymien selvittäminen teemahaastatteluilla

Koska aineistonkeruumuotona oli teemahaastattelu, päätettiin haastateltavien lukumäärä pitää mahdollisimman pienenä. Haastateltaviksi valittiin kaksi poliisimiestä Tampereen poliisiasemalta, joilla on molemmilla kokemusta sekä peruspoliisintyöstä sekä vaativista tilanteista. Lisäksi heillä on paikallistuntemusta. Kolmantena haastateltavana on Tampereen kaupungin turvallisuuspäällikkö Jouni Perttula. Poliisimiehistä ei tässä työssä puhuta nimillä, vaan vain haastateltava A:na ja haastateltava B:nä.

5.2 Aineiston purku

Päätin purkaa aineiston haastattelu kerrallaan. Kysymykset olivat poliiseille samat, mutta turvallisuuspäällikölle omansa, joten mielestäni minkään taulukon tekeminen ei ollut oleellista, olihan kyseessä nimenomaan teemahaastattelu. Pyrin siihen, että haastattelu olisi ollut keskustelunomainen kuten teemahaastattelulle ominaista on.

Purin aineiston kuuntelemalla haastattelun kerrallaan ja poimimalla sieltä oleelliset asiat. Kirjoitin ne niihin kohtiin, joihin ne mielestäni kuuluivat, jonka jälkeen siirryin seuraavaan haastatteluun.

6 MULTISILTA ALUEENA

6.1 Multisillan saneeraus

Perttula toteaa, että Multisillan saneeraukselle on tarvetta. Tarkkaa aikaa tai budjettia ei ole vielä suunniteltu, mutta suunnitelmia on jo olemassa. Saneerauksen taustalla on nk. hyvinvointi-indeksi, joka Multisillan alueella on alhainen ja kaupungin intressi on, että se olisi yhdenvertainen kaikilla alueilla. Tampereelle muuttaa 4000 ihmistä joka vuosi, ja täydennysrakentaminen on myös merkittävä osasy saneeraukselle, jotta kaupunki kykenee tarjoamaan viihtyisän asuinympäristön myös muualta muuttaville. Saneerauksen päätavoitteena on sosiaalinen monimuotoisuus. Perttula mainitsee myös sen, että ei olisi erikseen vanhusten paikkoja tai nuorten alueita, vaan että kaikki sosiaaliset genret tuotaisiin yhteen.

Saneerauksen tarkoituksena on monipuolinen asukasrakenne. Perttula mainitsee yhtenä tärkeimpänä kohteena hyvinvointikeskuksen rakentamisen. Hyvinvointikeskuksen tarkoituksena on olla ihmisten kohtaamispaikka; siellä voisi olla kirjasto, tapahtumia, yksityisen puolen ja julkisen puolen palveluja. Tällainen on jo Tesomalla, ja kokemukset siitä ovat sekä Perttulan, että haastateltava A:n mukaan erittäin hyvät.

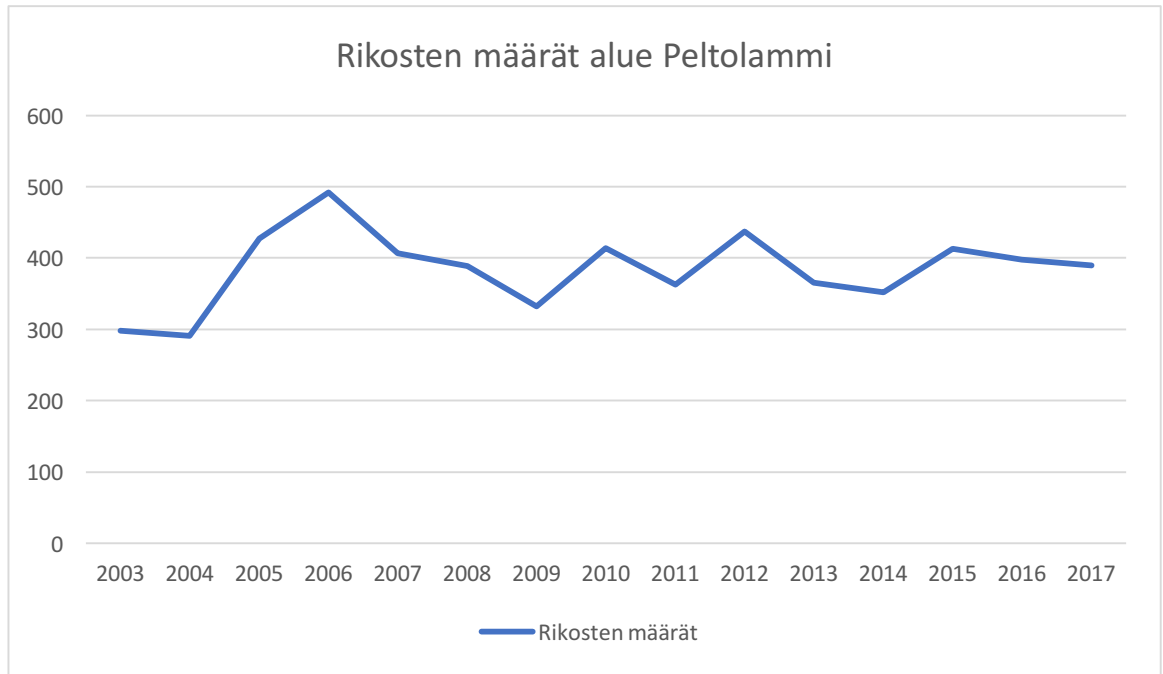
Se, että alueelle muodostuu monipuolinen asukasrakenne, on Perttulan mukaan saavutettavissa alueen vetovoimaisuudella, eli alueesta tulisi tehdä erittäin viihtyisä, jotta sinne haluttaisiin muuttaa. Tämä saattaa vaatia radikaalejakin ratkaisuja, kuten esimerkiksi ison hyvinvointikeskuksen rakentamisen.

Puolustusvoimien materiaalivarasto otetaan Perttulan mukaan huomioon suunnittelussa. Koska valmiita suunnitelmia ei vielä ole, niin asiaan ei voi ottaa sen kummemmin kantaa.

6.2 Rikollisuus

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että Multisilta ei ole sen turvallisuushaasteisempi, kuin muutkaan Tampereen lähiöt. Perttula toteaa, että Multisiltaa ei ole kehitetty vuosikymmeniin, ja se on päässyt ”nuhjuiseksi”, mutta varsinaisesti turvallisuushaasteiseksi eivät haastateltavat sitä koe. Perttula tosin toteaa, että samankaltaisia alueita on Tampereella myös muita, ja olisi hyvä jos Multisiltaan tehtäviä muutoksia voitaisiin soveltaa myös muille alueille. Sitä kokemusta, että Multisilta ei ole ongelma-alue, tukevat myös tilastot; Multisillan rikollisuus ei ole kasvanut viimeisten

vuosien aikana, vaan poliisille ilmoitetut rikokset ovat pysytelleet määrällisesti samoina. Graafissa on kuvattuna sekä Peltolammin että Multisillan rikokset yhteensä, mutta tämän tarkempaa tilastotietoa ei ollut saatavissa.

Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat

Perttula kertoo, että Multisillan ja Peltolammin asukkaille on tehty kysely turvallisuudesta. Perttula kehottaa suhtautumaan pienellä varauksella tuloksiin, koska vastausmäärät olivat niin pieniä, mutta kyselystä nousi esiin ilkeä ja nuorison häiriökäyttäytyminen.

6.3 Multisilta alueena ja väestöjakauma

Multisilta on alueena vanha. Sen rakentaminen on aloitettu 1960-luvulla, eikä sitä liiemmin ole kehitetty sen jälkeen. Siellä on vanhoja kerrostaloja, kauppa ja lähiöpubi. Se rajoittuu Peltolammin kaupunginosaan, Pirkkalan ja Lempäälän rajaan.

Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota erilaisten sosiaalisten ryhmien sijoittamista samoihin taloihin. Näin ehkäistään osaltaan syrjäytymistä ja eriytymistä. Haastateltava A: mukaan Multisillan asunnot ovat halvempia kuin verrokkialueille, joka osaltaan ohjaa väestön rakenteen kehittymistä. Multisillassa asuu Perttulan mukaan esimerkiksi vähemmän maahanmuuttajataustaisia ihmisiä, kuin monessa muussa Tampereen kaupunginosassa.

Multisilta on jossain määrin eriytynyt muusta kaupunkirakenteesta. Se on melko kaukana keskustasta ja se sijaitsee junaradan ja moottoritien välissä. Rakennuskanta on vanhahkoa ja kuten Perttula totesi, alue on melko nuhjuinen. Perttula ja haastateltava A tuovat molemmat esiin kulkuyhteyksien tärkeyden ja toteavat saavutettavuuden olevan erittäin tärkeää. Haastateltava B on samoilla linjoilla Perttulan kanssa. Hän totetaa alueen olevan ankea ja ettei siellä ainakaan lapsille ole hirveästi tekemistä.

Multisillan alueella on paljon metsää, ja se on EHYT-suunnitelman mukaan tarkoitus säilyttää. Lisäksi lähellä on Peltolampi.

6.4 Syrjäytyminen

Haastateltava A: Jos puhutaan alueista, niin kerrostalo, ja varsinkin vuokrataloissa yleisesti ottaen asuu enemmän matalan tulotason ihmisiä. Kaikki vuokratalot eivät ole murjuja, mutta enemmän niitä murjuja on vuokrataloissa kuin omistustaloissa. Näissä taloissa saattaa asua sellaisia enemmän ihmisiä, joille on kasaantunut ongelmia.

Haastateltava B mainitsee erittäin tärkeäksi osaksi syrjäytymisen ehkäisyä kielitaidon. Yhteinen kieli luo yhteisöllisyyttä, ja muualta tulleetkin tuntisivat kuuluvansa joukkoon, jos kielitaito on kohdallaan.

Perttulan mukaan Tampereen kaupunki kiinnittää erityistä huomiota siihen, että erilaiset ihmiset asuisivat mahdollisimman paljon keskenään, jotta ei pääsisi syntymään esimerkiksi taloja, joissa asuu vain tietyn sosiaalisen luokan ihmisiä.

Se että jostain kaupunginosasta tulee turvallisuushaasteinen, johtuu Perttulan mukaan eriytymiskehityksestä, jota syrjäytyminenkin on. Eriytymiskehitykselle ei Perttulan mukaan ole yhtä syytä, mutta hän mainitsee vetovoimaiset alueet; jos jostain alueesta tulee erittäin vetovoimainen, se tarkoittaa kaupungin sisäistä muuttoliikettä, ja se tarkoittaa aina, että se on pois jostain toisesta kaupunginosasta. Mitään aluetta ei pitäisi Perttulan mukaan kehittää voimakkaasti, vaan alueiden kehittämisen tulisi olla tasaista, jotta tällaista muuttoliikettä ei pääsisi syntymään.

Syrjäytymisen ehkäisemiseen on Tampereen kaupunki kehittänyt segretaatiopakin. Perttula kertoo, että Ruotsissa on otettu ongelmalähiössä asukkaat mukaan sen suunnitteluun, että mitä asukkaat haluaisivat siellä olevan. Tämän tuo esiin myös haastateltava A, joka toteaa, että alueella pitäisi olla sen asukkaiden näköinen yhteistoiminta, oli se sitten urheiluseura tai toimintatalo. Perttula mainitsee Multisillan Me-talo –hankkeen, joka on suunniteltu Multisillassa ja Peltolammilla asuville lapsiperheille, koska siellä on tunnistettu erityisen tuen tarve juuri tälle kohderyhmälle.

7 LÄHIÖTURVALLISUUS

7.1 CPTED-malli

CPTED on konsepti, jossa on paljon sidosryhmiä ja sen juuret ovat moninaiset. Levald ym. määritelmä on kuitenkin mielestäni melko tyhjentävä; ”CPTED on lähestymistapa ehkäistä rikollisuutta sekä ei-hyväksyttävää tai epäsosiaalista käyttäytymistä ja rikollisuuden pelkoa tai turvattomuuden tunteita (ja/tai minimoida aineelliset ja aineettomat vahingot, joita on tehty), monen toimijan yhteisellä prosessilla jolla suunnitellaan ja ylläpidetään tiettyä fyysistä ympäristöä tai aluetta (oli kyseessä sitten kaupunki, kylä, naapurusto tai joukko rakennuksia), mukaan lukien sosiaalinen ympäristö kaikkine henkilöineen, jotka ovat osa tätä ympäristöä tai aluetta.” (Levald ym 2015, 6-7)

CPTED –malli ei ota huomioon rikoksen syntyyn vaikuttavia aivoissa tapahtuvia prosesseja, eli käyttäytymistä, eikä muutoinkaan esimerkiksi rangaistusjärjestelmän toimivuutta. Nykyinen CPTED –malli ei ole alkuperäinen Ray Jeffrey:n malli, vaan sisältää elementtejä alkuperäisestä, mutta myös Oscar Newmanin ”Defensible space” –teoriasta. Scheiner ja Kitchen listaavat CPTED –mallin pääperiaatteet seuraavasti:

- Luonnollinen valvonta
- Kulunvalvonta
- Alueellinen vahvistaminen
- Sopiva maankäyttö

Muut CPTED- asiantuntijat ovat laajentaneet CPTED –mallin koskemaan myös tilojen käyttöä ja hallintaa sekä aikataulu- ja viestintäelementtejä, jotka on suunniteltu nimenomaan haasteellisille alueille. (Schneider & Kitchen 2007, 22-24) CPTED-malli on saanut vaikutteita myös Jane Jacobsin teoriasta, jonka ideana on luoda kaupunkiin reittejä, joilla on paljon ihmisiä. (Koskela 2009, 180) Britanniassa on selvitetty laajalti mallin toimivuutta esimerkiksi parkkialueilla, kaupungin keskustoissa ja puistoalueilla ja sen on todettu sekä vähentävän rikoksia, että vähentävän niiden pelkoa, huolimatta siihen kohdistuneesta kritiikistä. (Schneider & Kitchen 2007, 25-26)

Oscar Newman myös oli sitä mieltä, että aina tulisi tietää kuka tilaa valvoo ja näin siitä saadaan puolustettava tila. Newman ei ollut niinkään aitojen tai piikkilankojen kannattaja, vaan oli sitä mieltä, että esimerkiksi pensasaidat, struktuurin muutokset ja kivin merkityt rajaukset ovat toimivia. Britanniassa on kehitetty samaan tyyliin kuin Newman on kehittänyt CPTED:n, niin kaksi muutakin mallia; Desinging out of Crime ja Desing Against Crime. (Levald ym, 2015, 3-4) Yhdysvaltalainen Timothy Crowen kirja Crime Prevention through environmental desing, oli käytännöllinen läpimurto. Crowe määrittelee CPTED:n seuraavasti: ‘... rakennetun ympäristön kunnollinen suunnittelu ja tehokas käyttö voivat johtaa rikollisuuden pelon ja rikollisuuden esiintymisen vähenemiseen ja parantaa elämänlaatua.’ (Levald ym 2015, 4)

Hille Koskela tuo esiin rakenteellisen kaupunkisuunnitteluiden ”pimeän puolen”. Sekä Jane Jacobsin teoria että Oscar Newmanin teoria ajattelevat rikollisuutta ja rikollisia opportunisteina, eivätkä näe sitä eriarvoisuuteen ja rakenteelliseen epätasa-arvoon liittyvänä yhteiskunnallisena asiana. (Koskela 2009,)

Perttula mainitsee rakennusteknisistä seikoista hyvänä esimerkkinä Muotialan u-mallin muotoon rakennetut kadut ja luontaisen valvonnan. Leikkipuiston paikka oli myös Perttulan mielestä hyvin mietitty liikenneturvallisuuteen panostettu erottamalla eri kulkumuodot hyvin toisistaan.

7.2 Turvallisuuden määritelmä

Turvallisuus on monimutkainen asia, jolla on monta päällekkäistä ja myös rinnakkaista määritelmää, ja se liittyy lähes kaikkeen mitä ihminen voi pitää uhkana tulevaisuudelleen. Näitä ovat ekologiset ongelmat, valtioiden väliset jännitteet, sodan mahdollisuus, taloudellinen epävarmuus, tietoturvallisuus, liikenneturvallisuus, paloturvallisuus jne. (Koskela 2009, 103) Vaikka tässä työssä puhutaankin lähion turvallisuudesta, on hyvä muistaa, että turvallisuus on moniulotteinen asia.

Turvattomuuden tunne ei ole sidoksissa rikostilastoihin, vaan se on tilastoista riippumaton tunne. Elämäkokemukset voivat vapauttaa pelosta tai lisätä sitä. Myös median skandaalihakuisella uutisoinnilla ja paikkojen leimaamisella on oma osansa turvattomuuden tunteen muodostumisessa. (Koskela 2009, 103) Vaikka turvattomuus onkin riippumaton rikostilastoista, on se kokijalleen täyttä totta. Näin ollen turvattomuus

saattaa olla paljon suurempi sosiaalinen ongelma kuin se olisi laskennallisena riskinä (Koskela 2009, 105)

”Poliisi ei pysty kantamaan turvallisuutta lähiohjelmaan ämpärillä.” (Haastateltava A) A:n mukaan turvallisuuden tunteen on kummuttava alueen asukkaista itsestään. Kunnan ja poliisin roolina on tukea tätä kehitystä ja ohjata toimintaa pysymään lain asettamissa rajoissa. Samaa mieltä ovat myös haastateltava B ja Jouni Perttula. Muuttuva turvallisuusympäristö on Perttulan mukaan kirjattu Tampereen kaupungin strategiaan ja se nähdään tärkeänä osana kaupunkisuunnittelua.

Myös Perttula mainitsee median yhtenä turvallisuuden tunteeseen vaikuttavana tekijänä: median vaikutus yleiseen turvallisuuden tunteeseen on Perttulan mukaan valtava. Perttula tuo myös esiin sen, että turvallisuuden tunne on hyvin subjektiivinen käsite, ja saattaa olla jopa päinvastainen esimerkiksi rikollisuuden kehityksen kanssa. Mediassa laajasti käsitellyt maahanmuuttajataustaisten tekemät rikokset lisäävät turvattomuuden tunnetta Perttulan mukaan puolin ja toisin; sekä kantäväestössä että maahanmuuttajissa.

7.3 Kaupunkisuunnittelu

Koskela kertoo Jane Jacobsin teoriasta, että kaupunkiin luodaan tiettyjä reittejä, joiden varrella on paljon ihmisiä houkuttelevia toimintoja ja erilaisten toimintojen sekoittaminen luo luonnollista valvontaa, esimerkiksi liikehuoneistot asuintalojen alakerrassa. Tämä luonnollinen valvonta tapahtuu ikään kuin vaivihkaa, ilman että rikosentorjuntaan kiinnitettäisiin varsinaista huomiota. Suomessa tosin katuelämä ei ole niin vilkasta, että Jacobsin teoriaa voitaisiin soveltaa Suomeen, ainakaan suoraan. (Koskela 2009, 180-181)

Alueen viihtyvyyden kannalta väljästi rakennettu on parempi vaihtoehto (Haastateltava B) Talojen numerointi ja asemakaava yleensä pitäisi olla selkeä, niin että ei olisi erehtymisen vaaraa. Väljä rakentaminen mahdollistaa myös pelastuslaitoksen helpomman saapumisen alueelle ja mahdollisimman lähelle kohdetta. [Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

Haastateltava B toi myös esiin luonnollisen valvonnan esimerkiksi puistoon sijoitetuilla penkeillä, joissa vanhempi väestö viettää paljon aikaa. Leikkipuistojen pitäisi olla sellaisia, että niissä on oikeasti lapsille mieluisaa ja mielenkiintoista tekemistä. Perttula toteaa Muotialassa olevan leikkipuiston olevan sijoitettu erityisen hyvin, että aikuiset pystyvät valvomaan lapsia sisältä käsin.

B:n mukaan epäsiisteys vetää puoleensa epätoivottua toimintaa. ”Jos joku paikka on rempallaan niin se luo kuvan, että sitä ei niin valvota. Jos joku on jo valmiiks rikki, ni ei kai se haittaa, jos mä rikon tänkin.”

Sekä haastateltava A että haastateltava B olivat sitä mieltä, että lähiökapakat eivät välttämättä ole huonoja, kunhan ne ovat oikeanlaisia. Lähiökapakat hoitavat pitkälti itse itsensä, ja ehkäisevät osaltaan leikkipuistoissa kaljottelua.

Levald ym tuovat esiin kaupunkisuunnittelun pääpiirteet CPTED-mallia soveltaen. Näitä on yhteensä kuusi: *alueellisuus*, *kulunvalvonta*, *luonnollinen valvonta*, *kunnossapito*, *kohteen turvaaminen* ja *positiivisen käytön helpotus*. Ne eroavat hieman Schneiderin ja Kitchenin listaamista, mutta periaate on sama.

Alueellisuus: tällä tarkoitetaan tässä sitä, että alueille pitäisi luoda selkeä raja siitä, mitkä ovat yksityisiä, puolijulkisia tai julkisia alueita. Näitä voidaan luoda esimerkiksi aidoilla tai opasteilla. Tämä helpottaa mahdollisten tunkeilijoiden tunnistamista.

Kulunvalvonta: Luonnollisen kulunvalvonnan ideana on, että käyttäjiä ohjataan esimerkiksi porteilla ja pensasaidoilla käyttämään tiettyjä reittejä.

Luonnollinen valvonta: Tämä perustuu siihen, että rikolliset eivät halua olla kenenkään silmien alla. Se että alueella on hyvä näkyvyys luo turvallisuutta, mutta myös vähentää riippuvuutta kameravalvonnasta.

Kunnossapito: Alueen kunnossapito on avaintekijä säilytettäessä toimivia ratkaisuja. Se myös osaltaan lisää omistajuuden tunnetta.

Kohteen turvaaminen: Tehdään kohteeseen luvaton pääsy mahdollisimman vaikeaksi käyttämällä lukitusta, portteja ym.

Positiivisen käytön helpotus: Tehdään todennäköiseksi se, että alueen lailliset käyttäjät alkavat mieluummin käyttää aluetta. (Levald ym. 2015, 32-33)

Yhteenvedona voisi todeta, että Levaldin ym. tuomat periaatteet ovat hyvin linjassa haastateltavien näkemyksien kanssa.

Levald ym. tuovat esiin myös sen, että kaavoituksen suunnittelussa pitäisi välttää sellaisten paikkojen luomista, joilla ei ole selkeää funktiota, nk. Autiot tilat. Jatkuva kaupunkiverkko ja selkeä kaavoitus luovat turvallisuutta. (Levald ym. 2015, 34) Perttula toi myös esiin tärkeän seikan: ollakseen turvallinen, lähiön ei tarvitse olla epäviihtyisä. Erilaiset teemat, esimerkiksi turvallisuus, ekologisuus, lapsiperheiden viihtyvyys, eivät ole toisiaan poissulkevia teemoja. Päinvastoin; esimerkiksi köynnökset seinillä luovat viihtyisyyttä, mutta ehkäisevät myös graffitien tekemistä. (Levald ym, 2015, 24)

Perttula toteaa myös, että Muotialan suunnittelun yhteydessä tuli ilmi, että arkkitehtejä ei kouluteta juuri ollenkaan miettimään turvallisuutta. Siksi on olennaisen tärkeää, että alueita ei kaavoiteta ja suunnitella pelkästään arkkitehtuurin näkökulmasta, vaan myös turvallisuusnäkökulmat huomioiden.

7.4 Yhteisöllisyys ja sen kehittäminen

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että yhteisöllisyys lisää alueen turvallisuutta. Haastateltava A:n mukaan se ei ole ensisijaisesti poliisin tai kunnan tehtävä, vaan sen tulisi kummuta alueen asukkaista itsestään. Kunnan ja poliisin tehtävänä on tukea tällaista toimintaa. Kunnan tulee olla aloitteellinen, mutta syntyvien ratkaisujen tulisi olla sen alueen ihmisten näköisiä. Nuorisotila on yksi esimerkki, mutta se on kohdennettu vain yhdelle ikäryhmälle.

Jouni Perttula toteaa, että kaupungin asuntoja jaettaessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että millekään alueelle ei syntyisi tietyn ihmisryhmän yhteisöjä. Yhteisöllisyys on tavallaan syrjäytymisen vastakohta; jos kyetään luomaan yhteisöllisyyttä ehkäistään syrjäytymistä. Erola ym. olivat todenneet hiukan yllättävästi tutkimuskatsauksessaan, että huono-osaisten alueiden työssäkäyvät olivat lähes yhtä onnettomia kuin työttömät. Toisin sanoen asuinalueella on huono vaikutus niihin, joilla näyttäisi muuten menevän ”ihan hyvin”. (Erola ym. 2017, 10)

Myös Koskela puhuu terrotiaalisesta siteestä, joka tarkoittaa kuulumista ympäristöön. Se on tärkeää, koska se vähentää välinpitämättömyyttä. (Koskela 2009, 182) Samaa mieltä ovat myös haastateltavat. Haastateltava A toteaa, että eri alueilla yhteisöllisyyden lisäämisen keinot voivat olla hyvinkin erilaisia. Toisaalla toimii haastateltava B:n mainitsema nuorisotila, toisaalla taas joku yhteinen urheiluseura.

7.5 Muotiala

Muotiala on toistaiseksi ainut Suomessa oleva CPTED-alue. Siellä mallia on sovellettu tehokkaasti esimerkiksi rakentamalla asuntoja niin, että pihoista näkee toiseen ja eikenenkään –alueet on minimoitu. (Jouni Perttulan haastattelu, Levald ym. 2015, 19) Jouni Perttulan mukaan Muotiala on erittäin onnistunut hanke, ja Perttula kummastelee, että konseptia ei ole monistettu. Perttulan mukaan siellä on varmaankin kehitettävää, mutta peruslähtökohtana se on hänen mukaansa erittäin hyvä ja siellä on varmasti sellaisia piirteitä, joita voitaisiin käyttää myös Multisillan saneerauksessa. Tätä tukee myös Helsingin teknillisen korkeakoulun tekemä arviointi, jossa on arvioitu Muotialan asukkaiden kokemuksia alueen viihtyvyydestä ja turvallisuudesta. (Levald ym. 2015, 18)

8 PUOLUSTUSVOIMIEN NÄKÖKULMA

8.1 Viranomaisyhteistyö

Viranomaisyhteistyön suurimmat kompastuskivet ovat haastateltavien mukaan lainsäädäntö ja erilainen päätehtävä. Viranomaisyhteistyö nähtiin kuitenkin erittäin tärkeäksi. Sekä haastateltava A että haastateltava B olivat sitä mieltä, että viranomaisyhteistyö on hyvää, niiltä osin kuin sitä on. B toi esiin sen, että Poliisi voisi hyödyntää Puolustusvoimien kalustoa enemmän, puolustusvoimilla kun on enemmän ja parempaa kalustoa kuin poliisilla. Haastateltava B esitti, että poliisilla ja puolustusvoimilla voisi olla jopa yhteiskalustoa.

Haastateltava B näki yhteisharjoitukset hyvinä ja niitä voisi olla enemmänkin. [Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

Haastateltava B:n kokemuksen mukaan Puolustusvoimienkin suhtautuminen on ollut positiivista. B suhtautui optimistisemmin puolustusvoimien henkilöstön käyttöön, kuin A, joka mielsi perustehtävät ja koulutuksen niin erilaisiksi.

8.2 Tilanneskenaario

Tämä skenaario on suunniteltu Multisiltaan, mutta se on yleishyödyllinen muuallakin. Skenaario on luotu sitä pohdintaa varten, että miten viranomaiset osaavat suhtautua ja toimia erikoistilanteessa.

Skenaario on seuraava:

Suomen lähialueen turvallisuuspoliittinen tilanne on kiristynyt. Suomi on syventänyt sotilasyhteistyötään pohjoismaiden, sekä NATO-maiden kanssa lisääntyneiden harjoitusten ja yhteydenpitojen muodossa. Tiedotusvälineet ovat herättäneet keskustelua Suomen NATO-jäsenyyden hakemisesta, mihin hallitus ei ole antanut vielä virallista vastausta.

Euroopan Unioni on julkaissut useita katsauksia keltaisen valtion toteuttamista disinformaatioista. Keltaisen valtion tiedotusvälineiden mukaan Suomi pyrkii vahvistamaan poliittista asemaansa ja etääntymään keltaisen valtion tuontikaupasta. Keltainen valtio on julkisesti ilmaissut tavoitteekseen suurvalta aseman ja kauppasuhteiden

ylläpitämisen keinoja rajoittamatta. Valtioiden välisiä julkisia keskusteluja ei ole käyty, mutta disinformaatioista on tulkittavissa Keltaisen valtion tahtotila Suomen pysymisestä liittoutumattomana.

Suomeen on kohdistunut useita ilmatilaloukkauksia. Rikollisuuden määrä on lisääntynyt ja turvallisuusviranomaiset kokevat tilanteen epäselväksi. Valtioneuvosto on todennut tasavallan presidentin kanssa kyseessä olevan poikkeusolot ja valmiuslain toimivaltuudet on otettu käyttöön.

b. Paikallistilanne.

Tampereen kaupungin alueella rikollisuuden ja häiriötekijöiden määrä on kasvanut. Moninkertaistunut häiriöfrekvenssi on johtanut lisääntyneeseen poliisivalvontaan. Rikokset ja levottomuudet ovat keskittyneet tärkeiden kohteiden läheisyyteen; XXX alueelle, sekä Multisiltaan XXX läheisyyteen. Multisillan XXX on luonteeltaan elintärkeä XXX vuoksi ja sen käytettävyys pitää turvata kaikissa olosuhteissa.

Poliisin mukaan toiminta viittaa iskua edeltäviin häiriötoimiin, jonka vuoksi viranomaiset ovat päättäneet käynnistää kohteiden suojaamiseen liittyvät tehtävät. Poliisi on tehtävästä päävastuussa Puolustusvoimien antaessa virka-apua kriittisten kohteiden suojaamiseen.

8.3 Pohdintaa

Skenaarioon ei ollut saatavissa haastateltavien pohdintaa, joten kappale on kokonaan opinnäytetyön tekijän omia johtopäätöksiä haastattelujen ja lähdemateriaalin pohjalta.

Näkyvä läsnäolo: Mielestäni tällaisessa poikkeustilanteessa on ensiarvoisen tärkeää yhdistää poliisin tiedustelutoiminta ja näkyvä valvonta. Rikoksia pystytään todennäköisesti siirtämään näkyvällä valvonnalla, jolloin piilovalvonta voisi niihin puuttua, tai olla puuttumatta harkintansa mukaan. Yhteistoiminta on kuitenkin avainasemassa, ja tiedonvaihto viranomaisten välillä tulee olla kitkatonta.

Näkyvää valvontaa ei kuitenkaan mielestäni tulisi kohdistaa mihinkään tiettyyn kohteeseen, koska se luo osaltaan kiinnostusta. Jos seinässä on ovi, se ei kiinnosta juuri

ketään, mutta jos seinässä olevan oven eteen laitetaan vartijat, se alkaa kiinnostaa. Näkyvän valvonnan reitit tulisi siis suunnitella etukäteen, eivätkä ne saisi kohdentua aina samaan paikkaan. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota siihen, että tiedustelulla olisi etukäteen puuttumiskynnys mietittynä. Näkisin myös että voisi olla mahdollisuus hyödyntää sekä poliisin että puolustusvoimien tiedustelua. Viranomaisyhteistyöllä pitäisi tällaisessa tapauksessa olla kuitenkin selkeä yhteinen päämäärä ja edelleen tiedonkulun pitäisi olla nopeaa ja vaivatonta.

Etävalvonta: Kattava kameravalvonta mahdollistaa etävalvonnan. Mielestäni tämä olisi myös hyödyllistä, edellyttäen tietenkin, että kohtuullisen matkan päässä on joku, joka tilanteeseen voi puuttua. Etävalvontaa suorittavalla henkilöllä tulisi myös olla kattava käsitys siitä, että mistä kohteiden suojauksessa on kyse.

Partioinnin tukeminen: Poliisin näkyvän valvonnan tukeminen pitäisi mielestäni olla piilovalvontaa. Jos maassa vallitsee poikkeustila, näkyvä sotilasvalvonta lisää kiinnostusta ja lietsoo paniikkia. Todennäköisesti iskua suunnitteleva taho tietää ilman virkapukuisia sotilaitakin, että kohdetta valvotaan, joten en näe että siitä olisi mitään hyötyä.

Yhteenvetona voisin todeta, että tällaisen poikkeustilanteen avain on viestintä ja tiedonkulku. Poliisin pitää tietää, mitkä kohteet ovat puolustusvoimien kannalta kriittisiä, ja toisaalta puolustusvoimien tulee tietää, mitä ja missä poliisi tekee. Kokonaiskuvan muodostaminen on myös tärkeää, jotta lisääntyneeseen häiriöfrekvenssiin osataan reagoida tarpeeksi ajoissa ja riittävällä intensiteetillä, ja ottaa huomioon nimenomaan puolustusvoimien näkökulma asiaan. Tässä opinnäytetyössä ei oteta kantaa muuhun tiedonkulkuun, tai siihen että mikä esimerkiksi Tampereen kaupungin rooli olisi poikkeustilanteeseen varautumisessa.

9 POLIISIN TOIMINTA LÄHIÖSSÄ

9.1 Ennaltaehkäisy ja valvonta

Ronald V. Clarke listaa viisi päätekijää, jotka vaikuttavat olosuhteellisten rikosten syntyyn:

- Riski (Kuinka todennäköisesti jään kiinni?)
- Vaivannäkö (Kuinka vaikeaa on päästä kohteeseen?)
- Palkinto (Kuinka paljon saavutan tästä?)
- Provokaatio (Mikä työntää minut reunan yli?)
- Häpeä ja syyllisyys (Kuinka anteeksiannettavaa tekoni on?)

Rakennusten ja ympäristön suunnittelulla on iso merkitys, kun puhutaan näistä rikokseen vaikuttavista tekijöistä (Schneider & Kitchen 2007, 26-27)

[Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

9.2 Vaativat tilanteet lähiöympäristössä

[Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

9.3 Tiedustelu

[Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

10 TEKNOLOGIAN HYÖDYNTÄMINEN TURVALLISUUDESSA

10.1 Kamerateat

Sekä haastateltava A että haastateltava B olivat yhtä mieltä kameravalvonnan tärkeydestä. Kattava kameravalvonta sekä lisää turvallisuutta, että parantaa rikosten selviämismahdollisuutta. Haastateltava A nosti kameravalvonnan selkeästi ykköseksi teknologiasta. Hän toi kuitenkin esiin muutamia erittäin tärkeitä seikkoja, jotka ovat avainasemassa siinä, että kuinka hyödyllistä kameravalvonnan käyttäminen on. Alla on lista avainasioista.

- Kuvan on oltava riittävän laadukasta
- Tallenteen tulee säilyä riittävän pitkään
- Poliisilla tulee olla nopea tai suora pääsy tallenteisiin

Tallenteita tarvitaan esitutkinnassa, poliisitutkinnassa ja tiedustelussa. Tallenteiden saamisessa korostuu päivittäistoiminnan sujuvuus ja esim. tiedonsiirtomahdollisuudet ilman, että tallennetta tarvitsisi fyysisesti noutaa sen haltijalta.

[Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

Suomi on yksi Euroopan valvotuimmista maista. Edelle yltää vain Britannia; Lontoossa on laskennallisesti yksi kamera 14 ihmistä kohden. (Koskela 2009, 216) Suomella ja Britannialla on kuitenkin yksi selkeä ero: siinä missä Suomessa kameravalvonnan lisääntyminen on ollut lähes huomaamatonta, niin Britanniassa se on ollut selkeä osa valtion rikosentorjunnan edistämistä. Koskelan mukaan Suomessa viranomaisdokumentit sivuuttavat kameravalvonnan lähes täysin. Britanniassa viranomaisilla on paljon tietoa siitä, että miten, mitä ja missä valvotaan. (Koskela 2009, 217) Suomessa valvonta ei Koskelan mukaan ole johdonmukaista, vaan toimijoita on paljon ja alalla on melko villi toimintakulttuuri. (Koskela 2009, 218) Tämän toi haastateltava A myös esiin haasteena siitä, että poliisilla pitäisi olla helppo pääsy kameravalvonnan tallenteisiin.

Kameravalvonta on edelleen yleisin turvallisuutta edistävä toimi, vaikka sen onkin havaittu olevan vähemmän tehokas, kuin sen on toivottu olevan. Se ei myöskään ehkäise terrorismia. Kriitikot ovat todenneet, että kameravalvonta vain siirtää rikoksia toisille alueille (Schneider ym. 2007, 200-201). Tämän totesi myös haastateltava A, joka totesi,

että kameravalvonnalla on ainakin rikoksia siirtävä rooli, vaikkakin impulsiiviset rikokset tapahtuvat edelleen kameravalvotuilla alueilla.

Haastateltava A toteaa myös, että teknologia yleisesti ottaen ei ole ratkaisu mihinkään, ellei sen tuottama tieto ole oikea-aikaisesti saatavissa. Samoilla linjoilla oli myös B, joka toi esiin sen, että poliisin pitäisi tietää kaupungin isoimpien kohteiden valvomoiden sijainta, tai niihin pitäisi olla selkeä opastus.

B toi esiin vanhukset ja heidän liikkumisensa valvonnan sekä kameroilla että mahdollisesti kulunvalvonnalla. Näin voitaisiin saada oikeampaa tietoa siitä, kun etsitään kadonnutta vanhusta että onko vanhus todella poistunut rakennuksesta vai onko hän vielä rakennuksen sisällä. Näin etsintä pystyttäisiin heti alkuvaiheessa rajaamaan paremmin.

Haastateltava B toi esiin myös sen, että miksei leikkipuistoissa ole kameroita. Näin voitaisiin valvoa sekä lapsia, mutta myös mahdollista muuta toimintaa mitä leikkipuistoissa on.

Perttula kertoo, että kaupungin rakentamissa kameroissa on poliisilla suora käyttöoikeus ja että valotolppiin vedetään kuitutekniikkaa joka tulevaisuudessa mahdollistaa hyvinkin moninaisen teknologian käytön.

10.2 Lukot

Haastateltava B ehdotti kerrostalojen häkkivarastoihin numerolukitusta. Jokaiselle asukkaalle annettaisiin henkilökohtainen numerokoodi, jolla pääsisi yhteisiin tiloihin. Näin edelliset asukkaat eivät voisi jättää avainta itselleen, vaan aina tiedettäisiin kuka ja koska yleisissä tiloissa on käyty.

Sekä haastateltava A että haastateltava B suhtautuivat skeptisesti julkisten tilojen sähkölukkoihin. Vaadittavan panostuksen määrä saavutettuun hyötyyn nähden nähtiin liian isona. Haastateltava B sen sijaan toi esiin sen, että yleisavaimen sijainnin selvittäminen pitäisi olla helppoa. Hän toi esiin idean, että kaikkien julkisten, ja miksei taloyhtiöidenkin, ulko-ovella pitäisi olla selkeät yhteystiedot siitä, että mistä ja keneltä saa yleisavaimen. Tai

jos julkisissa tiloissa olisi sähkölukko, poliisilla voisi olla oma numero mistä soitetaan (esim. Tilannekeskus) ja poliisi saisi käyttöönsä yleiskoodin millä pääsisi kaikista sen tilan ovista sisään. Tämän jälkeen koodin voisi vaihtaa. Haastateltava B:n mukaan tämä helpottaisi paljon avainrumbaa, ja nopeuttaisi poliisin toimintaa huomattavasti, kun ei tarvitsisi odotella oven avausta.

10.3 Valaistus & valoautomaatiikka

Jouni Perttulan mukaan Tampereelle on asennettu jo jonkin verran älyvalaistusta, eli valot kirkastuvat automaattisesti, kun ne havaitsevat liikettä. Uusiin katuvalaisimiin asennetaan Perttulan mukaan kuituja, jotka mahdollistavat tulevaisuudessa monenlaista käyttöä.

Levald ym. painottavat myös valaistuksen merkitystä. Valaistus tulisi suunnitella siten, että mahdolliset ongelma-alueet olisivat riittävästi valaistu, ja että aina kun alueella liikkuu joku, se olisi valaistu. Tällaisia mahdollisia ongelma-alueita ovat mm. pääsisäänkäynnit, polut, kulmat ja portaikot. (Levald ym. 2015, 23)

10.4 Kulunvalvonta

Kulunvalvontaa ei nähty yleisesti hirveän hyödyllisenä, paitsi taloyhtiön yleisissä tiloissa. Jos taloyhtiö jakaisi asukkaille henkilökohtaiset koodit, tiedettäisiin kuka julkisissa tiloissa on käynyt ja koska. Näin parannettaisiin huomattavasti varastokoppien murtojen selviämismahdollisuutta. A:n mielestä kulunvalvonta –ja hallintateknologiat ovat poliisille hyödyllisiä silloin, kun esimerkiksi tutkitaan sitä, keitä suljetulla alueella on ollut. Kulunvalvonta toisi kuitenkin B:n mukaan arvokasta tietoa, esimerkiksi kadonneiden vanhusten etsinnässä siitä, että missä ja koska nämä ovat viimeksi liikkuneet.

10.5 Ihmisten ja esineiden tunnistus

[Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

10.6 Muuta

[Tästä on poistettu salassa pidettävää tekstiä JulkL (621/1999) 24.1 §:n 5 k mukaan.]

11 KONKREETTISET EHDOTUKSET MULTISILTAAN

11.1 Julkisten paikkojen ja kulkureittien avoimuus ja valaistus

Tämän toivat kaikki haastateltavat sekä lähdeaineisto esiin. Luonnollinen valvonta ennaltaehkäisee rikoksia ja toisaalta parantaa niiden selvittämisprosenttia. Puistonpenkeillä istuvat ihmiset ovat niin ikään hyvää luonnollista valvontaa. Muotialassa talot on rakennettu niin, että pihoista näkee toiseen, ja asunnoista näkee mm. lasten leikkipaikalle.

Älyvalaistusta on jo rakennettu Tampereella ja sen tuominen myös Multisiltaan olisi hyvä asia. Valaistut kevyen liikenteen väylät houkuttelevat enemmän ihmisiä liikkumaan, ja näin ollen luonnollinen valvonta parantuu entisestään. Hyvin valaistut tiet ja alueet lisäävät osaltaan myös viihtyvyyttä ja lisäävät turvallisuuden tunnetta.

Istutusten olisi hyvä olla niin, että mitään isoja katvealueita ei jäisi, ja esimerkiksi isojen puiden ympärillä oleva valaistus on paitsi näyttävä, myös turvallisuuden tunnetta lisäävä.

11.2 Kameravalvonta ja lukitus

Kattava kameravalvonta, myös lasten leikkipaikkoihin. Kameravalvonta ennaltaehkäisee rikoksia ja parantaa niiden selvittämisprosenttia. Henkilökohtaiset koodit sähkölukkojen avaamiseen kerrostalossa parantaisivat omaisuusrikosten selvittämistä ja tällaisesta kulunvalvonnasta saattaisi olla hyötyä esimerkiksi myös kadonneiden etsinnässä, jos nähtäisiin koska viimeksi kyseistä koodia on käytetty. Myös yleisavaimien saantia poliisin käyttöön tulisi helpottaa selkeillä ohjeilla tai muuten.

11.3 Viihtyvyyys

Asemakaavan selkeys ja talojen numerointi, niin että erehtymisen vaaraa ei ole. Väljä rakentaminen luo viihtyisyyttä ja helpottaa pelastuslaitoksen sekä poliisin työtä. Yleinen siisteys luo viihtyisyyttä. Myös kokoontumispaikkojen tärkeys tuotiin esiin. Jos vanhuksia istuu puistonpenkillä tai keinussa, niin on paljon epätodennäköisempää että kukaan menee tekemään ilkivaltaa sinne.

Myös kunnossapito on erityisen tärkeää. Siisteys on suurin yksittäinen viihtyisyyttä lisäävä tekijä. Graffitit, rikutut ikkunat ja yleinen epäsiisteys luovat epäsiistin ja turvattoman vaikutelman.

Kukkaistutukset luovat viihtyisyyttä, ja erityisesti ulkoilualueilla. Porissa esimerkiksi kävelykadulla on korkeita betonipylväitä, joihin on istutettu kukkia. Leveät pylväät toimivat myös turvallisuutta lisäävänä tekijänä, jotta autolla poikkeusluvalla liikkuvien vauhti ei kasva liian suureksi.

Arkkitehdit käsittelevät omassa koulutuksessaan hyvin vähän turvallisuutta. Siksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että joku turvallisuudesta tietävä osallistuisi alueen suunnitteluun, jotta osataan ottaa oikeita asioita huomioon.

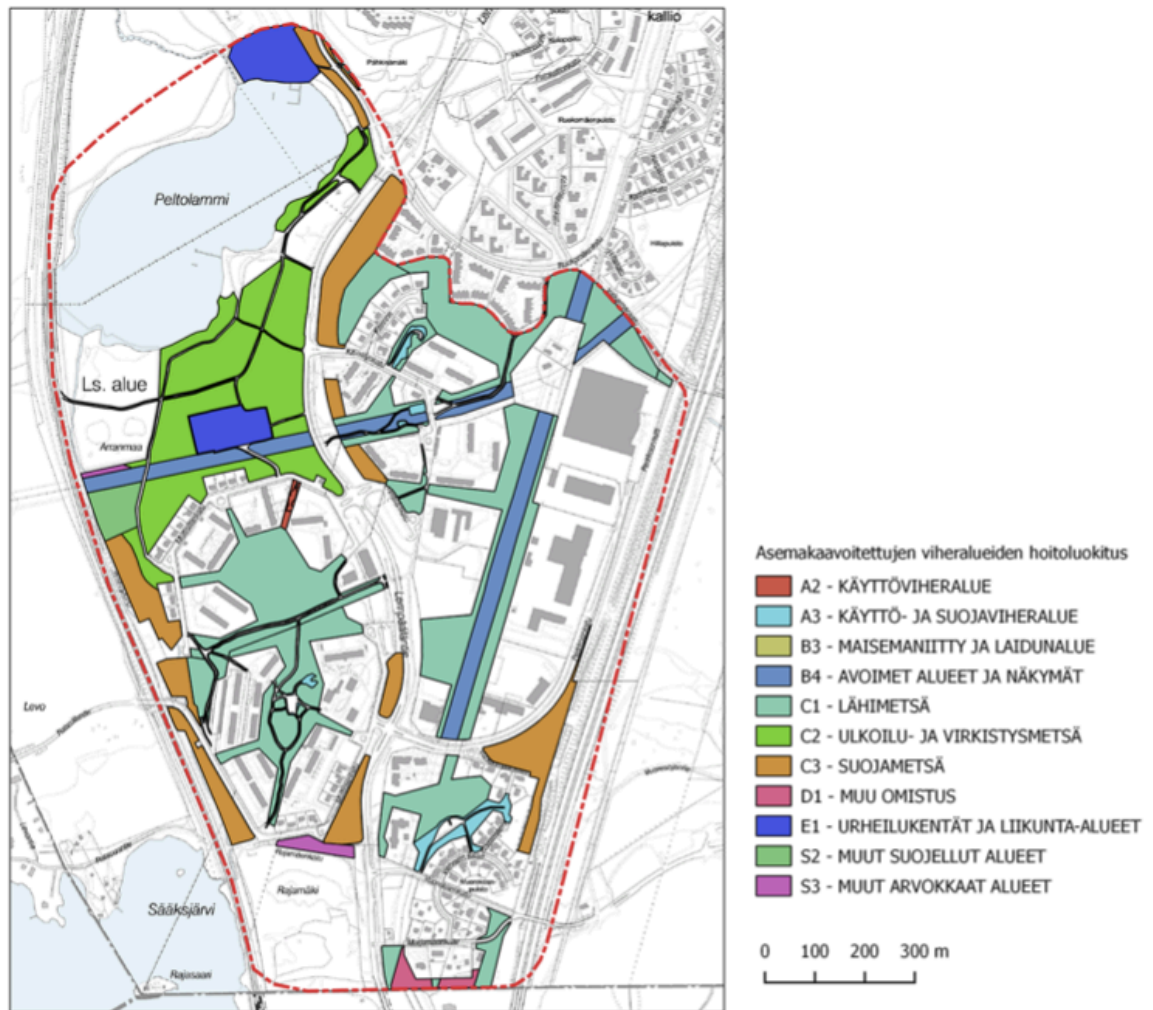
11.4 Yhteisöllisyys

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että turvallisuuden pitäisi lähteä lähiöstä itsestään. Haastateltava A toi esiin jonkun kokoontumispaikan, joka vahvistaisi alueen yhteisöllisyyttä. Tällainen yksi esimerkki on nuorisotila, mutta se on kohdennettu vain yhdelle ikäryhmälle.

Yhteisöllisyys voisi olla kokoontumispaikka, urheiluseura, erilaiset kerhotoiminnat eri ikäisille, mahdollisuuksia on vaikka miten. Tärkeintä olisi selvittää millainen toiminta sopisi juuri Multisillan alueen asukkaille ja sen jälkeen tukea sitä toimintaa.

11.5 Ei-kenenkään maat

Kaikilla alueilla tulisi olla jokin funktio, ja rajojen pitäisi olla selkeitä. Se, jos alueella ei ole selkeää omistussuhdetta se lisää välinpitämättömyyttä sen siisteydestä ja kunnossapidosta. Multisiltaan on kaavoitettu paljon metsää, ja vaikka luonto on hieno asia, mutta metsä pitäisi tehdä jotenkin sen verran houkuttelevaksi, että siellä liikkuisi asukkaita. Omana mielipiteenäni lisäisin käyttöviheralueiden määrää, jotta kaupunginosasta saataisiin mahdollisimman hoidetun näköinen ja näin ollen houkutteleva ja viihtyisä.

Lähde: EHYT-suunnitelma

11.6 Loppupohdinta

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli erittäin mielenkiintoista. Sain hyvän kuvan kaupunkiturvallisuudesta ja kaupungin intresseistä, sekä myös poliisin toiminnasta kaupunkialueella. Haasteellista oli miettiä oikeanlaiset kysymykset, sekä oivaltaa että turvallisuus ja sen määritelmä ovat todella laajoja ja näin kokonaisvaltaisen kuvan ymmärtäminen. Tätä työtä on esitelty jo Tampereen turvallisuusklusterin tilaisuudessa, jossa esiteltiin työn teemaa erillisellä Power Point –esityksellä, sekä tulevaisuudessa todennäköisesti myös Tampereen kaupungilla.

Seuraavien töiden aiheita voisivat esimerkiksi olla Multisillan liikenneturvallisuuden selvittäminen ja viranomaisyhteistyö syrjäytymisen ehkäisyssä. Myös viranomaisyhteistyö skenaarion tapaisissa erikoistilanteissa voisi olla hyvä aihe.

12 LÄHTEET

Erola, J Kallio, J & Vauhkonen, T. 2017. Ylisukupolvinen kasautuva huono-osaisuus Turussa ja muissa Suomen suurissa kaupungeissa. Tutkimuskatsauksia 2/2017. Verkkojulkaisu: Turun kaupungin konsernihallinto

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uud. p. Helsinki: tammikuu

Kananen J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Koskela, H. 2009: Pelkokierre. Tampere: Gaudeamus Helsinki University Press

Levald, A Sibul, J Proosa, M Klein, M Lehtovuori, P Soomeren, P Vilkmaa, T Paaver, T. 2015. CPTED käsikirja poliiseille. Verkkojulkaisu. <https://docplayer.fi/17663835-Cpted-kasikirja-poliiseille.html> viitattu 13.3.2019

Multisillan EHYT-yleissuunnitelma. 2016. Tampereen kaupunki. https://www.tampere.fi/tiedostot/m/wKn0BpsLj/Multisillan_ys_selostus.pdf viitattu 10.4.2019

Ojasalo K., Moilanen T. & Ritalahti J. 2014: Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro

Schneider, R. & Kitchen, T. 2007. Crime Prevention and the Built Environment. 1. P New York: Routledge

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1.-4. p. Helsinki: Tammi.

Vilka , H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus 4. Uudistettu painos. E-kirja, Storytel.